

PAGINA 3

‘Ik ben niet zo goed in dieptepunten’

PAGINA 5

‘Kleine wereld buiten de jachtige maatschappij’

PAGINA 8

‘Vrijheid is breekbaar en vrede is broos’

VERDER: Geloven draait om verbeelding ■ Een plamuurmesje als troffel ■ De zegenende handen van een vader ■ Vredige verstillings in Haagse hofjes

‘Hoe moedig zouden we zelf zijn?’

Zijn wij ons het liefst van geen kwaad bewust?

KUNSTWERK: JOHANN VAN DER NOORT

Bootsvluchtelingen

Hoe kan het dat velen zo verrast en verbijsterd zijn door het oorlogsgeweld in Oekraïne? Er zijn toch voorbeelden genoeg in de recente en iets verdere geschiedenis? Of willen we ons liefst van geen kwaad bewust zijn?

De VS voorspelden het, maar zelf bezwoeren ze: ‘Nee hoor, gewoon oefeningen.’ Je denkt: het zal toch niet... Maar dan treft vernietigend oorlogsgeweld

Oekraïne. En de agressor verklaart doodleuk: ‘We nemen gewoon wat van ons is.’ Verbijstering alom: wat bezielt die man in godsnaam?! Die verbijstering geeft te denken. We hebben kwaadaardigheid toch volop zien woeden in de Eerste en Tweede Wereldoorlog, de holocaust, de Goelag Archipel, Killing Fields, in Burundi, Srebrenica, Irak, Afghanistan, Jemen en Syrië? In criminaliteit en relationeel geweld in eigen land, huis of kerk? Dus: vanwaar

de verbijstering? Kan het zijn dat wij ons in ons relatief vredige, veilige, verlichte westerse welzijnsleven liefst van geen kwaad bewust willen zijn? Dat het iets is uit een donker verleden, in vreemde verre streken, bij gestoorde anderen?

Nieuwe wreedheid

Vroeger vreesde men satans macht in en om ons heen: ‘Wees nuchter en waakzaam. Uw vijand, de duivel, zwerft rond als een brullende leeuw,

op zoek naar een prooi om die te verslinden’ (1 Petrus 5,8). Utdrijving van deze kwade kracht (en overige gelovige rimram) zocht men later in de absolute macht der Rede, desnoods met behulp van de guillotine. En vervolgens worden ook andere godheden aanbeden: Geld, de Westerse Beschaving, Ras, de Nieuwe Mens, de Zuivere Leer, enzovoort. Allemaal eisen ze hun slachtoffers. En telkens brengt de strijd tegen deze goden nieuwe wreedheid.

Verbijstering hierover kan de wens voeden het kwaad definitief uit de wereld te helpen. Maar dat is de dood in de pot. Immers: teneinde het kwade (in het groot en in het klein) radicaal uit te bannen, moeten we het buiten ons plaatsen, en tegelijk onszelf absolute kennis en macht over het goede toekennen. Dusdoende vergoddelijken wij onszelf. Maar aangezien wij onontkoombaar kwetsbaar en veronkankelijk zijn, kan niemand god zijn zonder grootschalige of geniepige terreur: gewoon nemen wat van ons is, en wegduwen, vernietigen wat of wie ons niet past. Zo doen narcisten, (huis)tirannen, verkrachters, slachters dat. En zo blijft het kwaad zieden.

‘Niemand wordt als moordenaar geboren’

Het ligt buiten onze macht om alle kwaad te vernietigen. We kunnen ons echter wel inzetten voor het goede, nuchter erkennend dat het kwaad onszelf niet vreemd is. Geen mens is ‘onbevlekt’ ontvangen, geen samenleving zonder smet. Niemand wordt als moordenaar geboren, maar ieder moet leren groeien van zelfzuchtige begeerte naar respect, rechtvaardigheid, vriendschap, liefde. Of en hoe dat lukt, is mede afhankelijk van eigen aard en omstandigheden, het kan verschrikkelijk fout gaan.

Monsterachtig

Zouden wij ons dus, onder ongunstiger gesternte, ook monsterachtig kunnen gedragen? Ik mag hopen van niet, maar waakzaamheid is geboden. Daarbij kan onze verbijstering helpen. Zij verbindt ons met wie zich, gruwelijker verbijsterd dan wij, bevinden in het hart van de duisternis, al die medemensen die wanhopig proberen te ontsnappen aan verderf en dood, daartegen verbeteren vechten, daarin heldhaftig trachten het goede te doen. Met hun verschrikkingen voor ogen is mijns inziens de wezenlijker vraag: ‘Zou ik moedig zijn zoals zij?’ Ik mag het hopen, maar weet het absoluut niet zeker. Ik weet echter wél: onze verbinding in verbijstering hoedt het goede, want behoedt ons voor gewinning. Zo wijkt het kwade – een beetje.

HENK MEEUWS, THEOLOOG EN GASTVOORGANGER BIJ DE HAAGSE DOMINICUS

Stilte-uurtje in de ochtend

De wereld heeft haast. We moeten presteren. Maar wat houdt mij werkelijk bezig? Hoe vind ik de balans tussen werk en privé? Voor dergelijke vragen is iedere dinsdag ruimte in de Kloosterkerk met geleide meditatie, korte teksten, muziek en stilte. Janine Mutsaerts, voorganger en meditatie- en contemplatieleraar, leidt de bijeenkomsten.

IEDERE DI. 8.30-9.30 U.
KLOOSTERKERK, LANGE
VOORHOUT 4.
INFO: KLOOSTERKERK.NL

Theologische zomerschool: Zin in veelkleurigheid

‘Zin in veelkleurigheid’ is het thema van de vijfde theologische zomerschool die deze zomer wordt gehouden. In acht dagdelen delen de docenten hun kennis en ruime praktijkervaring op het gebied van kerk, cultuur en samenleving. De zomerschool biedt de deelnemers kennis, inspiratie voor alledag, de ontdekking van meerdere zienswijzen, momenten van gesprek, eigen reflectie en gezamenlijk plezier.

27 JUN. T/M 1 JUL. NIEUWE BADKAPEL, NIEUWE PARKLAAN 90. DEELNAME € 90, ALL-IN. INFO EN OPGAVE BIJ RIA KEIJZER: RIA.KEIJZER@CASEMA.NL, 06 50228250.

FOTO: ANNE-HELENE BORGETS

Meimaand Mariamaand

‘Zo’n Mariaconcert moet iets bijzonders blijven’

In de rooms-katholieke traditie is mei de Mariamaand. Daarom geeft het Zangcollege Laus Deo, een van de koren van de H. Antonius Abtkerk in Scheveningen, in mei een speciaal Mariaconcert. Bestuursleden Ine Steenhoff en Rob Caminada vertellen hierover.

‘W e hebben zo lang geen concert kunnen geven’, verzucht Steenhoff. ‘In 2020 bestond ons koor 120 jaar, maar ons jubileumconcert kon vanwege corona niet doorgaan.’ ‘Net als andere koren konden we de afgelopen twee jaar soms helemaal niet zingen’, vult Caminada aan. ‘Als dat wel kon, repeteerden we in de kerk. Qua zang was dat fijn, maar het was heel koud!’ Inmiddels repeteren de 26 koorleden onder leiding van dirigent Patrick Hopper weer iedere donderdagavond in de mooie koorruimte op de zolder van de pastorie van de H. Antonius Abtkerk aan de Scheveningseweg, toepasselijk ‘Onder de notenbalken’ genaamd. ‘Maar dat had wel gevolgen’, zegt Caminada fronsend. ‘Na de eerste repetitieavond waren er vijf coronabesmettingen!’ Het koor zingt meestal één keer per maand tijdens de zondagse viering om 11.00 uur. Het repertoire omvat

onder meer motetten en Latijnse en Nederlandstalige missen.

Meezingend publiek

Nu oefent het koor nog voor de Paasweek, daarna beginnen de voorbereidingen voor het Mariaconcert. ‘We denken dat mensen er weer behoefte aan hebben om traditionele Marialiederen te zingen’, zegt Steenhoff. Want dat is het bijzondere aan het Mariaconcert: niet alleen het koor zingt, maar ook het publiek. Steenhoff laat het programma van het laatste Mariaconcert zien, dat in 2015 plaatsvond. Het is een afwisseling van klassieke koorstukken en samenhang van bekende Marialiederen met titels als ‘Mariaklokje’ en ‘God groet u zuiv’re bloeme’. Dit jaar zal er een soortgelijk programma zijn, met intermezzo’s van instrumentale muziek en gedichten.

Mariakaakjes

Ook op andere manieren wordt in de Antonius Abtkerk in mei extra aandacht aan Maria besteed. Elke dinsdagochtend is er een eucharistieviering waarbij vooraf de rozenkrans

wordt gebeden: het vijftigmaal herhalen van het Mariagebed Weesgegroot. Ook is er dit jaar vanuit de parochie een bedevaartreis naar het heiligdom van Maria in Lourdes. ‘Speciaal voor de mensen die meegaan hebben we het concert na deze bedevaart gepland, in het laatste weekend van mei’, legt Steenhoff uit. ‘In het bestuur werd

‘We hopen ook nieuwe koorleden te bereiken’

gegrapt dat we bij het drankje na afloop Mariakaakjes zouden moeten aanbieden’, grinnikt Caminada. ‘Maar dat is wel wat karig. We willen de gemeenschap een fijne middag bieden en hopen ook nieuwe koorleden te bereiken.’ Komt er volgend jaar weer een Mariaconcert? ‘Nee, zo iets moet je niet te vaak doen’, zegt Steenhoff beslist. ‘Het moet iets bijzonders blijven.’

ANNE-HELENE BORGETS

ZO. 29 MEI, 15.00 U. H. ANTONIUS ABTKERK, SCHEVENINGSEWEG 235. INFORMATIE: ZANGCOLLEGELAUSDEO.NL EN RKDENHAAG.NL

GERAAKT ‘De nieuwe parochie voelde als een warm bad’

In de rubriek *Geraakt* is dit keer Martha Vermeulen, actief lid van de rooms-katholieke Heilige Familiekerk, aan het woord. Zij voelt zich het meest geraakt door gebeurtenissen en verhalen die laten zien hoe God aan het werk is in het hier-en-nu.

Getuigenissen van mensen boeien Martha Vermeulen misschien nog wel meer dan de verhalen in de Bijbel. Het laat zien hoe God aan het werk is in het hier en nu. Ook in haar eigen leven. Zo was er een moment dat haar leven als een kaartenhuis ineen leek te vallen. Ze raakte haar baan kwijt, haar moeder werd ernstig ziek en het koor waar ze met haar man op zat, werd opgeheven. Het zette haar sociale leven onder druk en ze vroeg zich af waarom haar dit allemaal moest overkomen. Later realiseerde ze zich dat er juist mooie dingen voor in de plaats waren gekomen: een nieuwe parochie die aanvoelde als een warm bad, een actiever geloofsleven, en tijd om zich in te zetten voor kerk en maatschappij.

Leren en delen

Binnen de zogeheten gezinsmiegroep van haar nieuwe parochie, de Pauluskerk, was er behoefte aan meer verdieping. De pastoor spoorde de groep aan om naar een Cursillo-weekend te gaan. Deze jaarlijkse, driedaagse cursus over ‘christen-zijn’ zou een belangrijke rol gaan spelen in Vermeulen’s leven. Van deelnemer werd ze lid van het landelijk team dat de cursus organiseert. Tijdens een Cursillo-weekend leren cursisten aan de hand van korte inleidingen en getuigenissen van elkaar, met als doel zelf actief te worden op de plek waar God hen plaatst. ‘Die getuigenissen raken’, vertelt Vermeulen, ‘en veel meer dan een theoretisch verhaal.’ Aan het eind van het weekend worden de cursisten uitgenodigd te delen wat ‘de Heer op hun hart gelegd heeft’. Dat delen gebeurt in een sfeer van ‘niets is goed of fout’. Die methode van leren en delen beviel haar en de cursus smaakte naar een tweede weekend. Maar de

Nieuwe hemel en aarde 2

voorzitter van Cursillo had iets anders voor haar in petto. Vermeulen: ‘Ik ben nu elke keer betrokken vanuit de rol van inleider. Daarmee hoop ik iets van God door te geven aan de cursisten. Maar ik neem er ook zelf telkens weer enorm veel van mee.’ De cursus zorgde niet alleen voor verdieping van haar eigen geloofsleven. Het werkte ook als een katalysator voor haar betrokkenheid bij haar eigen kerk en buurt. Sinds de Pauluskerk gesloten is, kerken Vermeulen en haar

‘Haar leven leek als een kaartenhuis ineen te vallen’

man in de Heilige Familiekerk aan het Kamperfoelieplein. In een tijd waarin de kerk steeds minder relevant is voor jongeren, werd ze actief in de kinderwoorddienst, ze hielp mee om M25 op te zetten, een initiatief om tieners actief te laten worden voor een ander, en ze werkt mee met de voorbereiding van het vormsel. Het zijn slechts een paar voorbeelden uit

de lange reeks activiteiten waarbij ze betrokken raakte of waarvan ze het voortouw nam. Een van die initiatieven is ‘t Praethuys. Deze voormalige bouwkeet met de uitstraling van een vakwerkhuisje hebben Vermeulen en haar man omgetoverd tot een inloopcentrum. Aanvankelijk kregen ze geen toestemming om het gebouwtje achter de kerk op te knappen. Het zou enorm veel geld gaan kosten. Maar het echtpaar zette door en het toeval wilde dat de meest gunstige offerte voor de dakrenovatie nét onder het bedrag uitkwam waarvoor toestemming van het bisdom vereist was. Maar in toeval gelooft ze niet. ‘Zo iets valt je toe’, spreekt ze haar moeder na. Door haar werkloosheid had Vermeulen lange tijd het gevoel dat ze er niet toe deed. Na het zoveelste jaarcontract stortte ze zich op vrijwilligerswerk. Daarin vond ze vervulling, naast haar werk voor Cursillo. Vermeulen: ‘Eigenlijk moet je je realiseren dat God je op een bepaalde plek zet. Dan kan de Heilige Geest op die plek zijn werk doen.’

ROELIE DRÖGE

advertenties

Firma K. H. Kerkhof & Zn
Uitvaartzorg sinds 1892

Dienstverlening op maat door uitvoering van:
• levensbeschouwings- en geloofsgebruiken en individuele wensen

Uitvaartcentra naar uw keuze met ons advies, bijvoorbeeld:
• Ad Patres Frederik Hendriklaan 7 's-Gravenhage (Statenkwartier)
• diverse andere uitvaartcentra in 's-Gravenhage en omstreken
• bij begraafplaats of crematorium

Thuisopbaring volgens uw wensen met de juiste zorg en middelen

Groot Hertoginnelaan 227
2517 ET 's-Gravenhage
firma@kerkhof-uitvaartzorg.nl **070 345 16 76**
www.kerkhof-uitvaartzorg.nl

Zorgvuldige aandacht en professionaliteit, al vier generaties een familietraditie

ENGELN & SPOOR
UITVAARTVERZORGING

VERZORGD, CORRECT, STIJLVOL

Engelen & Spoor Uitvaartverzorging richt zich op het verzorgen van uitvaarten in Den Haag en omstreken. Wij hebben jarenlange ervaring in traditionele, religieuze en eigentijdse uitvaarten en staan garant voor een verzorgde, correcte en stijlvolle uitvoering van de uitvaart.

U KUNT ONS 24 UUR PER DAG, 7 DAGEN PER WEEK BEREIKEN: (070) 350 70 00
INFO@ENGELNENSPOR.NL - WWW.ENGELNENSPOR.NL

HET CLINGENDAELHUIS - BENOORDENHOUTSEWEG 279 - 2596 BJ DEN HAAG

want met afscheid begint herinnering

Voor een waardevol afscheid met zorg en respect afgestemd op ieders persoonlijke wensen.

Van Der Helm & Schols
uitvaartzorg

Veenweg 14, Nootdorp
Damlaan 64, Leidschendam
Ina Boudier-Bakkerstraat 5, Delft
De Sillestraat 182, Den Haag

070-3202040 - www.vdhuz.nl - 015-3101643

Straatpastor Klaas Koffeman gaat met pensioen

‘Ik ben eerlijk, ook als ik ergens geen antwoord op heb’

Op 19 mei neemt Klaas Koffeman na 14 jaar afscheid als pastor en teamleider bij het Straatpastoraat: ‘Ik voel me er als een vis in het water, maar ik kijk er ook wel naar uit om te stoppen.’

FOTO: GREET KAPPERS

Het doorleefde gezicht van de straatpastor

‘Eigenlijk wilde ik al eerder stoppen, want mijn vrouw Els is al drie jaar met pensioen. Maar toen werd er een beroep op mij gedaan voor de functie van teamleider en heb ik besloten om door te werken tot aan mijn pensioen.’ Koffeman was voor zijn werk bij het Straatpastoraat predikant in de Juliana/Valkenboskerk: ‘Hoewel ik het daar naar mijn zin had, werd ik ook aangetrokken door het meer maatschappelijk-diaconale werk. En toen kwam de advertentie van het Straatpastoraat voorbij.’ Anderen hielden Koffeman tot zijn verbazing voor dat dit werk echt iets voor hem was. En inderdaad: ‘Ik voel me er als een vis in het water.’ Waarom vonden anderen dit werk zo bij hem passen? Na enig nadenken zegt hij: ‘Waarschijnlijk omdat ik altijd mezelf blijf, ongeacht wie er tegenover mij zit.’ Authentiek dus, al wil hij dat stempel niet zelf geven. Want van nature is hij een verlegen mens: ‘Maar dat heb ik aardig overwonnen, al moet ik nog wel steeds een drempel over.’

‘Ik ben niet zo goed in dieptepunten’

Koffeman is niet van de koetjes-en-kalfjespraat; het mag van hem ook wel echt ergens over gaan. Al vraagt dat vaak wel tact. ‘Mijn motto is altijd geweest: ik zeg niet alles wat ik denk en ik zeg nooit iets wat ik niet denk. Ik ben eerlijk, ook als ik ergens geen antwoord op heb. Ik heb uitgesproken ideeën over hoe de maatschappij in elkaar zit, maar het werkt niet om dat overal te

roepen. Ook de gemeente doet haar best als het om dak- en thuislozen gaat. Een dakloze vroeg mij eens: ‘Moet je niet meer onze kant kiezen?’ Maar het is balanceren om wel eerlijk te zeggen wat ik denk en tegelijkertijd de relatie met de ander open te houden, met elkaar in gesprek te blijven. Het gevaar ligt op de loer dat je je neerlegt bij het gegeven dat er zoveel daklozen zijn. Maar ik houd me vast aan wat er in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens staat: ieder mens heeft recht op een eigen veilige en hygiënische woning. Dat wordt helaas zelden

opgevat als een *verplichting* voor de samenleving.’ Koffeman heeft veel respect voor de dak- en thuislozen die hij ontmoet: ‘Velen hebben weinig bezit en nauwelijks mogelijkheden en toch weten ze iets moois van het leven te maken. Hoewel ze het zelf niet zo benoemen, zie ik een sterk geloof bij hen: ze geloven dat er iets of iemand is die over hen waakt. Ik tref meer geloof en vertrouwen bij deze mensen aan dan bij wie dan ook.’ Op de vraag wat het werk bij het Straatpastoraat heeft betekend voor zijn eigen geloof vertelt hij: ‘Omzien naar de armen is voor

Zinposium

Ter gelegenheid van het afscheid van Klaas Koffeman en het twintigjarig jubileum van het Straatpastoraat wordt op donderdag 19 mei een ‘Zinposium’ georganiseerd onder de titel ‘Zin in wonen’. Stadsgeograaf Cody Hochstenbach zal spreken over de wooncrisis in Nederland. In zijn recente boek *Uitgewoond* legt Hochstenbach de structurele oorzaken van de huidige wooncrisis bloot. Nederland telt inmiddels 100.000 dak- en thuisloze mensen. Dit is geen toeval, maar het gevolg van bewust beleid. Het is hoog tijd voor een nieuwe woonpolitiek. Koffeman geeft een reactie op grond van zijn ervaringen met en gedachten over dakloosheid. Aansluitend is er vanaf 18.00 uur een jubileumfeest aan het Westeinde 101, waarbij ook afscheid wordt genomen van Koffeman.

19 MEI, 14 - 16 UUR, OUD KATHOLIEKE KERK, JUFFROUW IDA STRAAT 7
INFO EN AANMELDING:
STRAATPASTORAATDENHAAG.NL

mij een basisprincipe. Dat werd in het werk bij het Straatpastoraat heel concreet. Mijn geloof heeft zich steeds meer ontwikkeld tot de kern: God en je naaste liefhebben. Een geloof met handen en voeten.’

Wat is de betekenis van veertien jaar straatpastoraat voor hemzelf? Koffeman: ‘Ik denk dat ik een completer en, naar ik hoop, een wijzer mens ben geworden. Hoogtepunten zijn de momenten geweest waarop ik merkte dat ik iets voor iemand heb betekend.’ En wat waren de dieptepunten? ‘Ik ben niet zo goed in dieptepunten’, is dan Koffemans typerende antwoord.

GREET KAPPERS

Eensgezinde senioren met vuilprikkers langs de vloedlijn

‘De sigarettenfilters zijn het ergst’

FOTO: JUNE KROMJONGH

Ze zijn niet te missen, de vuiljutters van Slimme Senior. Gekleed in opvallend groen en oranje struinen ze met hun vuilprikkers elke donderdagochtend het Scheveningse strand af. Hun hart voor de natuur en voor elkaar drijft hen. Want het is naast zinvol ook erg gezellig.

‘Zover de rand’, roept Cora (63), die met haar vuilprikker een hondendrol in een zakje omhoog houdt. ‘Wel twintig zakjes liggen hier!’ Bettine, oprichtster van de groep Vuiljutters, reageert verontwaardigd. Ze houdt zelf twee sigaretten beet waar de tabak uit is. ‘Die gebruiken ze voor drugs’, zegt ze. ‘En dan laten ze ze achter. Die sigarettenfilters vind ik misschien nog wel het ergst. Twaalf jaar lang blijven ze in de natuur, en ondertussen scheiden ze gif uit dat in de grond verdwijnt. De microplastics komen in zee. Voorbijgangers schrikken als ik het ze vertel.’

Luiers

Ze is al bijna vier jaar de kartrekker en oprichtster van de groep die onderdeel is van het Haagse platform voor 55-plussers. ‘Al zoekend naar een wandelclub stuitte ik op Slimme Senior. De naam trok me aan; die is natuurlijk ironisch bedoeld. Het gaat er niet om dat je slim bent, maar nadenkt over je toekomst.’ Eenmaal onderdeel van de activiteitenappgroep opperde ze het vuiljuten. Het was meteen een succes. Elke donderdag van 11.00 tot 13.00 uur jut ze afval met iedereen die aanhaakt.

Dan weer bij de lus van lijn 11, dan weer bij het Zwarte Pad. Na een lekkere kop koffie verdwijnt al het zwerfvuil dat ze tegenkomen in een zak. Plastic bekers, blikjes, piepschuim, stukken plastic, en – hoger aan de kustlijn – stukken visnet, touwen en strandspeelgoed. Ook luiers, die liggen vaak in de duinen.

‘Het werkt verbindend als je met elkaar zorg draagt voor de wereld, ook al is het maar een druppel op de gloeiende plaat’, vindt Ineke (67). ‘Het is ook vooral symbolisch bedoeld, we proberen mensen bewust te maken

‘We proberen mensen bewust te maken van het afval’

van het afval. En als je dit zo samen doet, werkt het bijna verslavend.’ Atie (68) vertelt: ‘Ik ben begonnen omdat ik het zinvol vind, maar het is ook heel meditatief. Je komt gewoon tot rust.’

Er is nog een Ineke (73) in de groep. Zij is naast jutter ook bestuurslid, en heeft door het netwerk al veel nieuwe sociale contacten gekregen. ‘Omdat je dingen met elkaar onderneemt en met elkaar in gesprek komt, bouw je vriendschappen op. Het zijn allemaal levendige mensen met mooie ideeën. We mogen dan wel ouder zijn, maar we zijn zeker nog niet afgeschreven.’

JUNE KROMJONGH

MEER WETEN OF MEEDOEN?
KIJK OP SLIMMESENIOR.NL

MOET JE LEZEN

Leven in volheid

Het Sociaal en Cultureel Planbureau wist het klip en klaar te vertellen: Nederland is geen christelijk land meer. Wat heb je als gelovige dan nog in te brengen met je christelijk geloof? In de rooms-katholieke traditie is dat bij uitstek een vraag voor de Orde van de Dominicanen, die zich vanaf de middeleeuwen hebben gericht op onderwijs, onderzoek en de intellectuele verdediging van het christelijk geloof.

Timothy Radcliffe was jarenlang het wereldwijde hoofd van de dominicaner orde. Een periode van ziekte gebruikte hij om op te schrijven wat hij gelooft, wat resulteerde in het boek *Leven in volheid*. Een 'verdediger van het geloof' wil hij zich daarbij niet noemen. Het geloof moet het volgens hem niet hebben van rationele verdediging, maar je kunt je ook niet eenvoudigweg beperken tot gevoel of intuïtie.

Platgeslagen

Het geloof draait om de verbeelding, is zijn uitgangspunt. Zonder verbeelding wordt alles platgeslagen en leef je slechts in een wereld van 'nuttige dingen, dingen die geconsumeerd kunnen worden, kleine verlangens die moeten worden bevredigd' (p. 325). Daartegenover staat de verbeelding, waardoor je kijkt op de wereld diep gang krijgt.

Die verbeelding is te vinden in kunst, poëzie, films en romans, maar ook in de strijd voor gerechtigheid. Op allerlei plekken in het boek verwijst Radcliffe naar het verhaal van de vermoorde

Algerijnse monniken, over wie de film *Des hommes et des dieux* vertelt. Hun leven is een verhaal van geloofsverbeelding, meer dan platte, pragmatische afwegingen om in leven te blijven. Daardoor kom je tot uitzonderlijke ontferming, gerechtigheid, vredelievendheid en verbinding tussen religies. Door de verbeelding raak je aan het transcendente, het hogere of diepere dat een leven in

volheid geeft. De titel van Radcliffes boek verwijst naar de Bijbeltekst Johannes 10,10: 'Ik ben gekomen om hun het leven te geven in al zijn volheid.' In de opstanding van Jezus kom je die volheid van het leven tegen en die vraagt erom geleefd te worden: spiritueel, lijfelijk, sacramenteel, liturgisch en biddend vol van hoop.

Radcliffe vertelt over die volheid van het leven

FOTO: PHILIPPE VAILLANCOURT © DOMINICANEN

Radcliffe: 'Het geloof draait om verbeelding'

en verbindt die aan allerlei Bijbelverhalen. Hij is een belesen mens. Maar liefst veertien bladzijden telt de lijst met inspirerende boeken waaruit hij citeert. Het is soms wel eens een beetje te veel van het goede en je moet het boek niet in één keer uitlezen. Maar wanneer je vermoedt dat John Lennon met zijn 'Imagine there's no heaven' niet het laatste woord kan hebben, dan heb je aan dit boek een uitzonderlijk rijke bron.

Eén ding nog: de oorspronkelijke Engelse titel was *Alive in God*: levend in God. Dat durfde de Nederlandse uitgever blijkbaar niet aan. 'Leven in volheid' kan voor de oppervlakkige lezer een suggestie geven van religieuze feel good-zelfontplooiing. En daarmee zou je de bedoeling van het boek missen.

THEO HETTEMA

THEO HETTEMA IS THEOLOOG EN LID VAN DE PROTESTANTSE BUURTGEMEENTE KERK IN LAAK. HIJ VERZORGT OP VRIJDAG 10 JUNI EEN MIDDAG OVER HET BOEK VAN RADCLIFFE BIJ DE ZINNEN IN DE CHRISTUS TRIUMFATORKERK. INFO: DEZINNEN.NL.

TIMOTHY RADCLIFFE, *LEVEN IN VOLHEID*. EEN CHRISTELIJKE VERBEELDING. MIDDELBURG: SKANDALON, 2021. ISBN 9789493220102; 392 PAGINA'S. € 29,95.

Gehaakte vergeet-mij-nietjes met een opdracht

Het Bloemenvrouwkje

Het begon met een foto op Instagram van een gehaakt bloemetje op een exemplaar van *Kerk in Den Haag*. Al snel bleek dat zulke vergeet-mij-nietjes in heel Nederland te vinden zijn. Bloemenvrouwkje Nicole Baas vertelt het verhaal achter de bloemen.

'Het vergeet-mij-nietje op *Kerk in Den Haag* was van een ander bloemenvrouwkje', vertelt Baas. Er zijn er namelijk wel vijftig. In heel Nederland binden ze de fleurige handwerkjes aan lantaarnpalen, bomen en hekken. De bedoeling is om de vinder een glimlach te bezorgen. Op een briefje aan de bloem wordt hem of haar bovendien gevraagd om iemand een kaartje te sturen, om zo die glimlach

door te geven. Het adres krijgen zij van het Bloemenvrouwkje.

'De bedoeling is een glimlach bij de vinder'

Sinds enige tijd is Baas, samen met haar moeder en zus, de drijvende kracht achter het initiatief. 'Het eerste bloemenvrouwkje, Wendy, is twee

jaar geleden begonnen', vertelt ze. 'Haar vader was opgenomen in een verpleeghuis en kon vanwege de lockdown geen bezoek ontvangen. Haar idee bleek een succes en al snel kwamen er bloemenvrouwkjes bij. Ook nu de meeste coronamaatregelen zijn opgeheven, krijgen we nog enthousiaste reacties. We gaan er dus voorlopig mee door!'

De bloemenvrouwkjes kunnen altijd hulp gebruiken bij het bloemen haken, het verspreiden en het sturen van kaarten.

Meedoen? Neem dan contact op via bloemenvrouwkje2020@gmail.com.

ANNE-HELENE BORGTS

MOET JE LEZEN

De Kabouters waren hun tijd vooruit

Club van Rome: er zullen lezers zijn bij wie er geen belletje gaat rinkelen. Dichter, essayist en hoogleraar moderne Nederlandse letterkunde Geert Buelens, zelf van 1971, schrijft in zijn boek *Wat we toen al wisten* over het destijds spraakmakende rapport *Grenzen aan de groei*, dat in 1972 verscheen.

Ontwaken van ecologisch bewustzijn

Buelens ziet kans om het grootste deel van het boek te vullen met observaties over milieuoactivisten, geleerden, industriëlen en politici in het jaar 1972. Hij schrijft over de haast wanhopige ernst van mensen die een catastrofe zien aankomen, over de mensen die 'tuttut' roepen en over ronkende verklaringen waarop geen daden volgen. Het jaar 1972 kun je wel het jaar noemen van het ontwaken van het ecologisch bewustzijn. Het Amazonegebied, dat voor de helft van alle zuurstof op aarde zorgt, verdwijnt in hoog tempo in de houtindustrie. Er klinken verontrustende geluiden over de afbraak van het Great Barrier Rif bij Australië. Er is verontwaardiging over het afslijten van zeehonden en de jacht op walvissen.

De Kabouterpartij introduceert in Amsterdam de 'witkar': op accu aangedreven stadsvervoer, hoe profetisch. Louis le Roy introduceert 'wilde tuinen' op de Floriade. Buelens signaleert echter dat de verantwoordelijkheid voor het milieu bij de individuele burger werd neergelegd. Er was – en is – een trendbreuk nodig!

Tegencultuur

Kunstenars en schrijvers bepleitten een 'tegencultuur'. Roel van Duyn protesteerde met happenings bij het beeld 'Het Lieverdje' in Amsterdam tegen de ziekmakende sigarettenindustrie. Sicco Mansholt, Europees stimulator van de naoorlogse landbouwpolitiek, schrikt van de boterbergen en melkplassen. De grenzen van de groei zijn bereikt, zoals de naam van het rapport van de Club van Rome ook zegt. We hebben een circulaire economie nodig. 'Je kunt de koe niet aanpakken, als je de heilige koe ongemoeid laat', zei Mansholt in 1989. En die heilige koe is volgens hem de 'groeiobsessie'.

In 1972 werd in Stockholm de eerste grote milieuconferentie gehouden. Zowel daar als in het rapport van de Club van Rome is de klimaatverandering nog nauwelijks in beeld. Boeiend is dat de jeugdige activiste Greta Thunberg een

achternicht is van de Zweed Svante Arrhenius. Die berekende eind negentiende eeuw al dat de aarde opwarmt door de uitstoot van broeikasgassen. De klimaatdiscussie in de westerse wereld zorgt voor spanningen met landen op het zuidelijk halfrond. Moeten zij de prijs betalen voor onze kaalslag van

De witkar, 1974

de aarde? Hebben we vijftig jaar na Stockholm vooruitgang geboekt? De klimaatopwarming zet door en de verwoestijning in Afrika.

Milieuvluchtelingen

In 1987 werd in vervolg op *Grenzen aan de groei* al gewaarschuwd voor 'milieuvluchtelingen'. Want als we de afgelopen vijftig jaar iets hebben geleerd, is het wel dat in ons leefmilieu alles met alles samenhangt. Recent stond in de krant dat de SUV's (eigenlijk terreinauto's) heel populair zijn. Maar de winst die schone auto's de afgelopen tien jaar opleverden, wordt hierdoor ongedaan gemaakt. We moeten onze bovenmatige consumptie indammen en dat vraagt om beleid en politieke keuzes. De schrijver constateert dat het de milieubeweging nooit gelukt is de grote massa te beroeren. Geert Buelens vertelt nog eens wat we al wisten. Nu nog de politieke vertaling.

ROB VAN ESSEN

GEERT BUELENS, *WAT WE TOEN AL WISTEN: DE VERGETEN GROENE GESCHIEDENIS VAN 1972*. AMSTERDAM: QUERIDO FACTO, 2022. ISBN 9789021436722; 324 PAGINA'S; € 20,-

Nootdorper bouwt Delftse kerken en Utrechtse Dom in zijn tuin

‘Met een aardappelschilmesje snijd ik de steen uit’

In bijna zestig jaar tijd metselde Chris van der Sman de Oude en Nieuwe Kerk van Delft en de Utrechtse Domtoren steen voor steen, lei voor lei en boog voor boog na in zijn achtertuin in Nootdorp. In miniatuur, hoewel de bouwwerken behoorlijke kolossen geworden zijn.

Terwijl zijn vrouw binnen bezig is met een Anton Pieck-legpuzzel, toont Christianus Adrianus van der Sman (87) een handjevol piepkleine baksteentjes. Als er eentje in het grind van de tuin valt, doet hij geen moeite het op te rapen. Bukken gaat niet meer zo makkelijk en waarom zou hij zich druk maken om een bouwsteentje meer of minder?

Op de knietjes

‘Ik ben van kinds af aan al ambachtelijk bezig geweest’, zegt de Nootdorper. In een hoek staat het enige nog overgebleven huisje van het miniatuurdorp dat de jonge Chris in zeven jaar tijd met zijn broer metselde in de tuin van het ouderlijk huis. ‘Je had toen niks, hè. Je kon nergens heen. Zaten we ’s avonds op onze knietjes in de tuin te werken.’ Van

der Sman werd geen metselaar, maar werkte vijftig jaar lang als huisschilder. Toch begon het bouwen-na-werk-tijd pas goed toen hij trouwde en een huis kocht. In vijftientig jaar verrees de Nieuwe Kerk (‘omdat het zo’n prachtig bouwwerk is’), in drieëntwintig jaar de Oude Kerk en in tien jaar tijd de Dom. Dat daar een pensioenering tussendoor kwam, maakte eigenlijk geen verschil.

Hoewel het nauwelijks te geloven is voor wie de talloze kunstige details bekijkt, is het metselen slechts ‘een hobby’ voor Chris van der Sman. Specialistisch gereedschap heeft hij nooit gebruikt. ‘Een plamuurmesje is mijn troffel en met een aardappelschilmesje snijd ik de steen uit. En een waterpas, hè, die is belangrijk.’ De nijvere vrijetijds metselaar zorgde eigenhandig voor degelijke fundering met betontegels en bekisting, zodat de loodzware bouwwerken niet in de zompige veengrond zouden verzinken.

Scheppingsdrift

In 1965 kocht Van der Sman wegens ruimtegebrek een stuk grond van de naastgelegen school. In die tijd sommeerde de directeur gemeentewerken hem om bouwtekeningen te overleggen, ongetwijfeld om de scheppingsdrift van de Nootdorperse ambachtsman aan banden te leggen. Gelukkig verrichtte hij in die tijd schilderwerkzaamheden aan het huis van

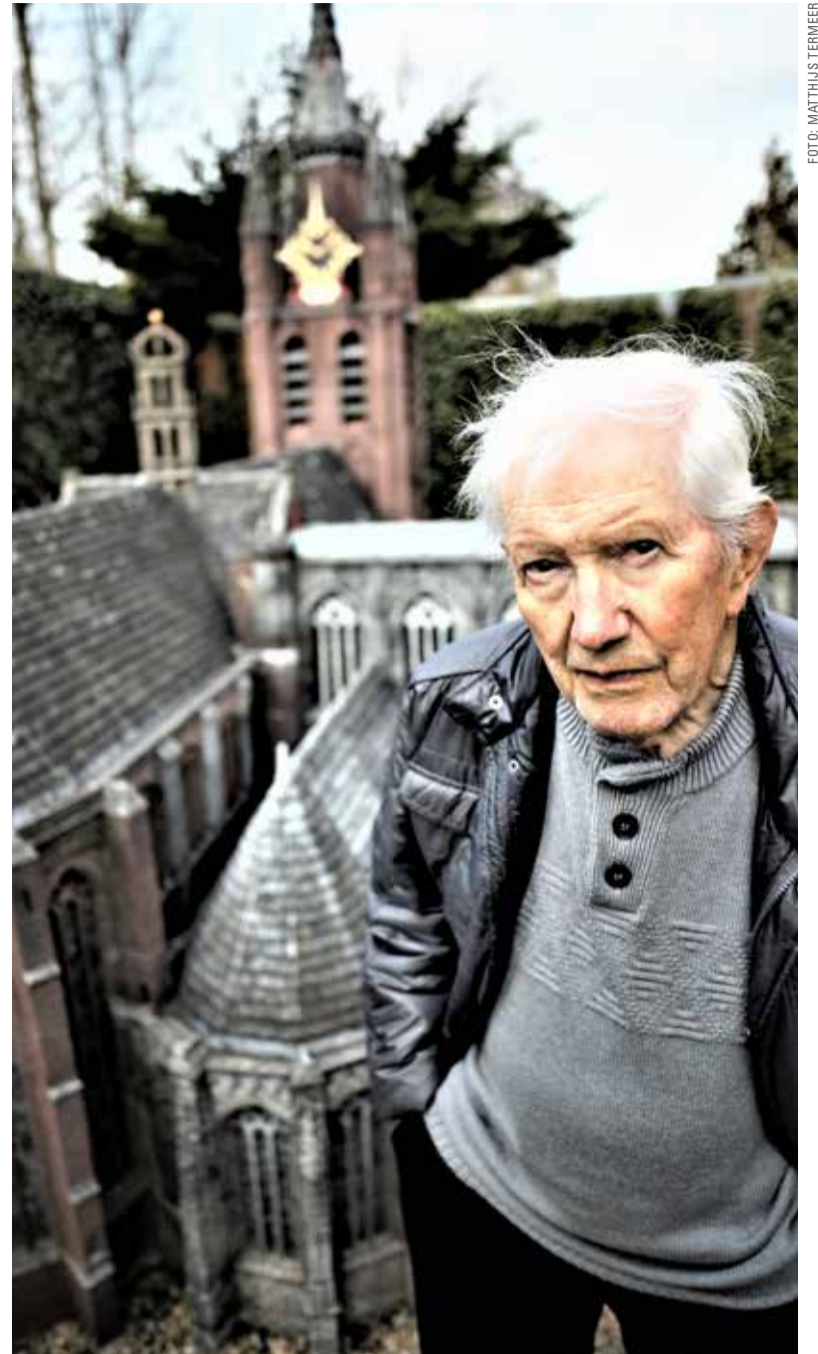
een lokale wethouder. Gestoord bij het bouwen werd hij niet meer, maar evenmin toonde de gemeente ooit nog belangstelling voor de vrucht van zijn arbeid. Wat er na zijn dood met de kerken en de toren moet gebeuren? ‘Ik lig er niet van wakker. Het zou mooi zijn als het behouden zou blijven.’

Wel is de gemeente Utrecht mogelijk geïnteresseerd in het overnemen van de Dom, maar verplaatsen van de forse toren zonder fundering is zo goed als onmogelijk. Er is al een constructeur langs geweest, hoewel de financiering

‘Ik ben de trouwste kerkganger van Haaglanden’

onzeker is. Van der Sman maakt zich niet druk. Hij had op twaalf jaar werk gerekend voor de Dom, maar het werden er tien. Daarom trok hij nog twee jaar uit voor de toren van het dorpskerkje van Nootdorp. Dit najaar moet het klaar zijn, dan is het mooi geweest. Het verschil tussen twee, drie of vier millimeter is steeds lastiger te zien en op zijn knieën zitten lukt niet meer. Ach, er kan nog wel een grapje van af voor de niet-belijdende katholiek: ‘Ik ben de trouwste kerkganger van Haaglanden.’

MATTHIJS TERMEER

Chris van der Sman bij zijn mini-replica van de Oude Kerk in Delft.

FOTO: MATTHIJS TERMEER

Tuinierend werken aan eigen herstel in de Tuinen van Greens

‘Voor veel mensen is deze plek een zegen’

Mijke van Waesberge en Robert-Jan Vermeulen in de moestuin met op de achtergrond het restaurant.

In de zorgtuin van stichting Tuinen van Greens in het Westbroekpark werken mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De oogst gaat naar het populaire restaurant ernaast.

‘Ik zie weer hoe mooi de natuur en de bloemen zijn’, zegt Yvette, die deelnemer is bij de stichting Tuinen van Greens. ‘Tijdens mijn depressie zag ik dat niet meer, alles was grijs.’ De zorgtuin bevindt zich in het Westbroekpark, langs water, met uitzicht op de Nieuwe Badkapel en op een steenworp afstand van de bijbehorende horecagelegenheid Greens. Een schelpenpad leidt langs de moestuin, kruiwagens en een composthoop. Voorbij de knoflook en kolen wijst Yvette naar de plek waar een bloemenbed komt. Tussen de blokhut en de stijlvolle kas die soms wordt afgehuurd voor vergaderingen, knettert vuur in een houtkachel. Het verwarmt de pauserende mensen. Stralende ogen, ook al is een deel van hen herstellende van een burn-out of verslaving.

Yvette kreeg tien jaar geleden een zware depressie. ‘De tuin heeft me enorm geholpen. Hij is mooi en voelt rustig en beschermend aan. Iedereen is zo aardig en de begeleiding is heel goed. Ook zijn we met een leuke groep: heel verschillend, maar we respecteren elkaar. Je kunt jezelf zijn. Het is een kleine wereld op zichzelf buiten de jachtige maatschappij. Door dit alles heb ik in driehalf jaar uit mijn depressie weten te klimmen.’

Voor de werving en begeleiding van deelnemers en vrijwilligers werkt de stichting Tuinen van Greens samen met de Haagse Stichting Mens en Tuin. Mijke van Waesberge is een van de werkbegeleiders vanuit Mens en Tuin. ‘Voor veel mensen is deze plek een zegen, je ziet ze opbloeien. Het geeft ook veel voldoening als de eetbare bloemen, verse kruiden en groenten op de bordjes van gasten van het restaurant belanden.’ Deelnemers leren veel van Van Waesberge, die de biologisch-dynamische land- en tuinbouwschool heeft gedaan. Hier wordt antroposofisch geïnspireerd gewerkt. ‘We volgen deseizoenen en vieren jaarfeesten.’

‘Het restaurant is een voorbeeld van duurzaamheid’

Bij restaurant Greens lunchen wandelaars en huren dagjesmensen een sloep. Maar er komen ook bedrijven vergaderen en er vinden bruiloften, feestjes, theateroptredens en zelfs uitvaarten plaats. Het restaurant is een voorbeeld van duurzaamheid qua water en energie. Alles gebeurt onder de inspirerende leiding van eigenaar Robert-Jan Vermeulen, die het project op deze locatie na een prijsvraag van de gemeente in 2018 mocht starten. Hij

lijkt onvermoeibaar. ‘Als je werk leuk is, is er niets leuker dan werken.’ Vermeulen heeft zijn sporen verdiend bij zowel commerciële bedrijven zoals KPN en Joop van den Ende Theaterproducties als bij liefdadigheidsorganisaties zoals Cliniclowns. ‘Wij laten hier zien dat je met een sociaal project hoge kwaliteit kunt leveren. Door het succes van restaurant Greens kan de stichting Tuinen van Greens blijven bestaan. Andere sociale horeconconcepten blijven vaak afhankelijk van subsidie en redden het niet omdat ze horeca als dagbesteding inzetten. Maar horeca is hollen of stilstaan; daar moeten gewoon professionals staan.’

Avontuur

Welzijn staat altijd voorop. Vermeulen vindt niet dat mensen afstand hebben tot de arbeidsmarkt, maar dat de arbeidsmarkt en drukke 24-uurseconomie afstand heeft tot de mensen. Iedereen zou moeten doen waar hij blij van wordt, ook al geeft het misschien even onzekerheid. Zelf ging hij tien jaar geleden met zijn vrouw en drie kinderen op wereldreis, ook al sputterden zijn werkgever en Leerplicht tegen. ‘Als je het echt gaat doen is het opeens toch bespreekbaar. De reis heeft onze levensvisie enorm verbreed. Je leert relativeren als je ziet hoe arm anderen het hebben en je ontdekt dat er veel meer is dan je gangetje van werk of school naar huis en terug.’ Deelnemer Yvette, nu 60 jaar, kiest ook voor avontuur. ‘Mijn man en ik verhuizen binnenkort naar Friesland. Daar ga ik met alle kennis die ik hier heb opgedaan een moestuin aanleggen. Maar wel in verhoogde bakken voor als ik ouder ben!’

TANYA VAN DER SPEK

GREENSINTHEPARK.NL

Rooms-Katholieke kerken

Parochie Maria Sterre der Zee. Info: rkdenhaag.nl
Centrum. Jacobus de Meerdere-kerk, Parkstr. 65a. Nederlands: zo. 9 u. en 11 u.
Schilderswijk. Marthakerk, Hoefkade 623. Za 19 u. Zo. 9.15, 13 u. Engels/Afrikaans, 26 mei 9.15 u.
Haagse Hout. Paschaliskerk, Wassenaarseweg 53. Zo. 11 u.
Marlot. Onbevlekt Hart van Maria, Bloklandenplein 15. Za 17 u. Zo. 9.30 u. 26 mei 9.30 u.
Zeeheldenbuurt. Ignatiuskerk, Elandstr. 194. Zo. 11 u.
Regentessekwartier. Agneskerk, Beeklaan 188. za. 20 u. en zo. 9.30 u. 11.30 u. Spaans, 26 mei 9.30 u.
Scheveningen. Antonius Abtkerk, Scheveningseweg 233. Zo. 11 u. 26 mei 11 u.
Parochie De Vier Evangelisten Info: rparochiedevierevangelisten.nl
Valkenbos. Titus Brandsmakerk, Kamperfoeliestr. 279. Vrij. 10 u. Zo. 10.30 u. 26 mei 10.30 u. 6 juni 10.30 u.
Loosduinen. Kerk Maria van Eik & Duinen, Loosduinse Hoofdstr. 4. Di. 10 u. Za. 17 u. (even maanden). Zo. 10 u. 26 mei 10 u.
Waldeck/Kijkduin. Pastoor van Arskerker, Aaltje Noorderwierstr. 4. Do. 10 u. Vrij. 9 u. Za. 17 u. (oneven maanden). Zo. 10.30 u. 26 mei 10.30 u.
Leyenburg. Emmauskerk, Leyweg 930. Za. 13 u. Zo. 10 u. 26 mei 10 u.

Diverse Rooms-Katholieke kerken
Rijswijk. Bonifatiuskerk, van Vredenburgweg 69. Zo. 11 u. Kerk van Benedictus en Bernadette, Sir Winston Churchillaan 372. Zo. 9.30 u.
De Zinnen, kapel Chr. Triumfatorkerk ma 18.15 u. avondgebed
Deutsch. Badhuisweg 35a. Zo. 10.30 u.
English. Bezuidenhoutseweg 157. Zo. 10 en 17.30 u.
Français. Stoeplan 4, Wassenaar. Zo. 17 u.

Overige kerken

Anglican Church Ary van der Spuyweg 1. Zo. 8.30 u. Heilig Avondmaal. Zo. 10.30 u. Contemporary & Traditional (Holy Communion) Service, 4de zo. Anointing & Prayer for Healing. Zo. 17 u. Wellspring Service, 4de zo. Choral Evensong.
American Protestant Church Esther de Boer van Rijklaan 1. 9.45 u. with praise band. 11.15 u. with organ and choir.
Oud-Katholieke Kerk Juffrouw Idastr 7. zo 1/5 13.30 u. wijding 300 jaar kerkgebouw, Hoogmis * andere zondag en 10 u. eucharistieviering, 8/5 16 u. vesper 26/5 10 u. Hemelvaart 12/6 16 u. vesper
Exoduskerk Beresteinlaan 263. Zo. 10 u.
Vredekerk Maartensdijklaan 126. Arabisch: za. 19 u. Nederlands: zo. 10.30 u.
Baptistengemeente Vier Heemskinderenstr. 91. Zo. 10 u.
Leger des Heils Ambachtsgaarde 198. Zo. 10.30 u. met muziekkorps.
Apostolisch Genootschap Loevesteinlaan 170. Zo. 9.30 u. met zang en muziek. apgen.nl.
Zevendedagsadventisten Robijnhorst 197. Za. 10 u. bijbelstudie, 11 u. dienst.
Quakers Stadhouderslaan 8. Zo 10.30 u. stille samenkomst.
Taizé Buurt- en kerkhuis Bethel, Thomas Schwenckestraat 30, maandag 19.30 u.

Bij sommige kerken moet je je nog aanmelden voor het deelnemen aan vieringen. Raadpleeg vooraf de website van de kerk. De sites staan op: kerkdenhaag.nl/adressen

Kerken van de Protestantse Kerk Nederland (PKN)

Kerkgebouwen	Tijd	1 mei	8 mei	15 mei	22 mei	26 mei Hemelvaart	29 mei	5 juni Pinksteren	12 juni	19 juni	26 juni
Lukaskerk Om en Bij 2.	10.15	ds Christiaan Donner HA	ds Christiaan Donner	ds Jannet van der Spek	ds Heleen Joziassie	ds Christiaan Donner	Lutherse kerk	Lutherse kerk	ds Fokke Fennema	Esther Israël kringviering	ds Jannet van der Spek
Duinzichtkerk V. Hogenhoucklaan 89	10.00	ds Jacob Korf	ds Henk Steinvooort	dr Ad van Nieuwpoort	dr Ad van Nieuwpoort	dr Ad van Nieuwpoort	dr Ad van Nieuwpoort	dr Ad van Nieuwpoort	ds Mirjam Elbers	dr Ad van Nieuwpoort	ds Ad van Nieuwpoort
Christus Triumfatorkerk Juliana v. Stolberglaan 154	10.00	ds Casper van Dongen	ds Sibren Smits	ds Jaap van den Akker	ds Marjolein den Dulk	ds Jaap van den Akker	ds Mirjam Elbers	ds Jaap van den Akker	ds Chris Schreuder	ds Jaap van den Akker	ds Tim van Iersel
Pax Christikerk Vlamburg 2	11.00	ds Jasper Klapwijk	ds Klaas Bos	*	ds Jasper Klapwijk HA	Missionair Platform	ds Gieneke Sneller-Vrolijk	ds Jasper Klapwijk	Dick Groenendijk	ds Menno Zandbergen	ds Jasper Klapwijk
Marcuskerk Jan Luykenlaan 90	10.00	ds Jantine Veenhof	pastor Arte Havenaar	ds Jantine Veenhof	pastor Arte Havenaar	ds Jantine Veenhof	ds Jan Maasland	ds Jantine Veenhof	ds Els van der Wolf-Kox	ds Jantine Veenhof HA	ds Giel Schormans
De Oase Van Meursstraat 1	10.00	ds Arja Hoogerbrugge	kringviering	ds Everdien Hagen	Ellen Verheul	X	ds Christiane van den Berg-Seiffert	Ellen Verheul	kringviering	ds Theo Hettema	ds Esther de Pauw
Bergkerk Daal & Bergselaan 50 A	10.00	*	ds Olivier Elseman	ds Martine Nijveld cantate	ds Martine Nijveld	X	ds Fokke Fennema	ds Martine Nijveld	ds David Schiethart	ds Saskia Wevers-v.d. Feltz	ds Martine Nijveld HA
Maranathakerk 2e Sweelinckstr.156	10.30	ds Erika van Gemerden	ds Robert Jan Bakker	ds Rob van Essen cantate	ds Renske Oldenboom	X	ds Wilna Steenbergen	ds Bert Kuipers	Mark van der Laan	ds David Schiethart	ds Robert Jan Bakker
Noorderkerk Schuijstr. 9-11	10.00	ds Anneke van Mansum-Hoogenboezem	ds Casper van Dongen	ds Anneke Mooi	ds Karl van Klaveren	X	ds Wim Pera	ds Geertje Zomer	ds Jaap van de Meent	ds Casper van Dongen	ds Henk van Laren
Bosbeskapel Bosbesstr. 5	10.00	ds Olivier Elseman	ds Klaas Wigboldus	Sandra den Hollander	dr Nico den Bok	Liturgie commissie	ds Martin Koster S&T	ds Ineke Zuurmond	ds Martin Koster	*	ds Martin Koster
Abdijkerk Willem III-str. 40	10.00	ds Gerrit Reeuwijk	ds Michiel Aten	ds Wietske Verkuyl	ds Michiel Aten	ds Wietske Verkuyl	*	ds Michiel Aten	ds Wietske Verkuyl	ds T. Koelewijn	ds Michiel Aten S&T
Shalomkerk Vrederustlaan 96	10.00	Mark van der Laan	ds Nicole Pronk	ds David Schiethart	ds Martin Koster	X	ds David Schiethart S&T	ds Jan Maasland	Sandra den Hollander	ds Joan van Kempen	ds Yvonne Schoonhoven S&T
Bethelkerk Scheveningen J. Kokstr.173	10.00	ds Gerco Lock	ds Gerco Lock	ds Gerco Lock	ds Jan Maasland	ds Gerco Lock Oecumenische viering	ds Wim Scheltens	ds Gerco Lock	ds Gerco Lock HA	ds Gerco Lock	ds Anneke Mooi
Oude Kerk Keizerstr. 8	10.30	ds Barend Weegink	ds R. de Jonge	ds H. de Graaff	ds Barend Weegink	ds G. vd Hout	ds A. van Duinen	ds Barend Weegink	ds Frederik van Harten	ds Barend Weegink HA	ds E. van Rooijen
Nieuwe Badkapel Nieuwe Parklaan 90	10.00	ds Charlotte van der Leest cantate	Mark van der Laan	ds Jacob Korf	ds Charlotte van der Leest	ds Ruben den Hertog	ds Arien Treuren	ds Charlotte van der Leest S&T	ds Charlotte van der Leest cantate	ds M. Wisse	ds Charlotte van der Leest
Pr. Julianakerk Tesselsestr. 6	10.00	ds Jan van der Meijden	ds Bernhard van Vreeswijk evangelisatie	ds D. Meijvogel	ds Bernhard van Vreeswijk	ds Bernhard van Vreeswijk	ds M. Batenburg	ds Bernhard van Vreeswijk, 6/6 ds J. de Koning	ds B. van Vreeswijk evangelisatie	ds Bernhard van Vreeswijk	ds Gerco Lock
De Toevlucht Laan v. Hoorwijk 140	10.00	ds Attie Minnema S&T	Marja Griffioen	ds Attie Minnema	ds C. de Rooij	9.30 ds Reinhard van Elderen	ds Attie Minnema	ds Attie Minnema	ds Attie Minnema	Ellen Verheul	ds Karl van Klaveren
Bethlehemkerk Laan v. Meerdervoort 627	10.00 16.30	ds Teunis Bos prof dr W.Moehn	ds T. Jacobs ds J. van der Meijden	ds Teunis Bos ds A. Schroten	ds A. Jonker ds Bert Karel Foppen	ds Teunis Bos *	ds J. van Rumpt ds Bert Karel Foppen	ds Bert Karel Foppen ds Teunis Bos	*	ds Bert Karel Foppen ds M. Tekelenburg	ds Teunis Bos HA ds Teunis Bos
Houtrustkerk Beeklaan 535	10.30	ds Karl van Klaveren	Henk Baars	ds Karl van Klaveren	ds Toon Vessies	X	ds Hans Le Grand	ds Karl van Klaveren	ds Marieke Fernhout	ds Karl van Klaveren B&D	ds Wout Huizing
Kloosterkerk Lange Voorhout 2	10.00	ds Ad van Nieuwpoort	ds Marja Flipse	ds Rienk Lanooy HA	ds Mirjam Elbers	ds Marja Flipse	10.30 ds Marja Flipse cantate	ds Rienk Lanooy belijdenis	ds Marja Flipse HA	ds Alex van Ligten	10.30 ds Rienk Lanooy cantate
Ev. Lutherse Gem. Lutherse Burgwal 9	10.15	ds Fokke Fennema	ds Jannet van der Spek HA	ds Erwin de Fouw	ds Jannet van der Spek	Lukaskerk	ds Erwin de Fouw	ds Erwin de Fouw, Jannet van der Spek	ds Erwin de Fouw HA	ds Jannet van der Spek	Lukaskerk
Église Wallonne Noordeinde 25	10.30	pasteur R. Bennahmias	pasteur Hartman Out	pasteur M. Luijk	Jan Lagrouw	X	pasteur Berend Borger	pasteur Hartman Out	pasteur Hartman Out	pasteur Hartman Out	pasteur Karel Blei
Oude Kerk Herenstraat 77 Voorburg	10.00	ds Giel Schormans	ds Leneke Marchand	ds Giel Schormans	ds Leneke Marchand	ds C. van der Meij	ds Adrie Sterrenburg	ds Giel Schormans	ds Leneke Marchand	ds Giel Schormans	ds Leneke Marchand
Open Hof Br. Ingenhoeslaan 4 Voorburg	10.00	ds S. Baayen-Op 't Land doventolk	ds Els van der Wolf-Kox	pastor Hofman met doventolk	ds Adrie Sterrenburg	Oude Kerk	ds Klaas Wigboldus	pastor J. Bakker met doventolk	ds P. van der Burg	ds B. Bootsma met doventolk	ds Pieter Lugtigheid

Overige kerken

Kerkgebouwen	Tijd	1 mei	8 mei	15 mei	22 mei	26 mei Hemelvaart	29 mei	5 juni Pinksteren	12 juni	19 juni	26 juni
Deutsche Ev. Gem. Bleijenburg 5	10.30	*	Pfr Thomas Vesterling	Pfr Thomas Vesterling	Pfrin Margit Gill	X	Pfrin B. Lang	Pfr Thomas Vesterling	Pfr Thomas Vesterling	Pfrin B. Lang	*
Doopsgezinde Gem. Paleisstr. 8	10.30	ds Rien Luthmer	ds Marijn Vermet	ds Marijn Vermet	vierde zondag	X	pastor Anneke van der Zijpp	ds Marijn Vermet	ds Menno Meihuizen	ds Marijn Vermet	vierde zondag
Ev. Broedergem. Hernhutters Chasséstr. 1	10.00	zr Christine Welschen	zr Christine Welschen	zr Christine Welschen	zr Christine Welschen	X	11u zr Christine Welschen	zr Christine Welschen	br Dyamoetie Toemin	zr Christine Welschen	11u zr Christine Welschen zangdienst
Haagse Dominicus Th. Swenckestr. 30	10.30	klimaat ds Axel Wicke, Elnar Sies, Cokkie van Santen	X	Collectieve schuld en schaamte? Juut Meijer, Tamme Wiegersma	X	X	X	Henk Baars, Jolly van der Velden	X	Marie-Thérèse van der Loo, Hans Opschoor	X
Indon. Ned. Chr. Kerk, Marcuskerk Jan Luijkenlaan 92	14.00	ds Bas Plaisier	ds Jilles de Klerk	ds Maria Winckler-Huliselan	ds Machteld van der Waal	X	zr Debora Simatupang	ds Bas Plaisier	ds Chris de Jonge	ds Maria Winckler-Huliselan	ds Johannes Linandi HA
Ekklesia Brouwersgracht 2-k, in steeg door hek	11.00	X	spirituele reis	X	Psalms 132	X	X	X	Keer om: wonen	X	X
Kruispuntgem. Hofzichtlaan 115	11.00	br Rembrandt Zijderhoudt	X	ds Fokke Fennema eucharistie	X	ds Joop Zuur	ds Rob van Essen	ds Joop Zuur eucharistie	X	Jaap Theunisz	X
Remonstrantse kerk Laan v. Meerdervoort 955	10.30	ds Reinhold Philipp	ds Antje van der Hoek	ds Els de Bijl-Nachenius	ds Reinhold Philipp	X	ds Madelief Brok	ds Antje van der Hoek, Reinhold Philipp	ds Friso Boogers	ds Reinhold Philipp	ds Esther van der Panne
Geref. Kerk Vrijgemaakt Duinkerstr. 1	9.30	ds Jasper Klapwijk	Sanneke van Rij preeklezen	ds Arnoud Francke	ds Jasper Klapwijk	Missionair Platform	ds Peter Strating	ds Jasper Klapwijk	Marc Joesse	Marc Joesse	ds Jasper Klapwijk
Franciscuskerk N. Broeckhuijsenstr. 23	10.30	pastor Rien Leijdekker	pastor Marie-Thérèse van der Loo	ds Mineke Kroes	pastor Nanda de Hoop	X	pastor Rien Leijdekker	ds Mineke Kroes	pastor Bernadette Janssens	pastor Nanda de Hoop	pastor Robert Nangu

Symbolen: ♪ met cantorij, muziek etc; X geen dienst; * zie website van de kerk; 🗳️ voorganger met preekconsent; ✚ kerkelijk werker; ⚡ proponent (ds i.o.); 🗨️ missionair pionier

AGENDA MEI/JUNI 2022

Voor kerkadressen zie p. 6. Voor alle activiteiten deze maanden: zie kerkinderhaag.nl.

Sprekende herdenkingen

Bezoek de 'Open Joodse huizen' en luister naar verhalen over onderduik, verzet en over het Joodse leven na de oorlog. Info: openjoodsehuizen.nl
Di. 3 en wo. 4 mei.

De macht van zachte krachten

Lezing van Kathleen Ferrier, getiteld 'Vrijheid en de macht van zachte krachten'. Wat leren wij van de Oekraïne-crisis en de coronacrisis? Entree: € 5.

Do. 5 mei. 20.15 u. ■ Kloosterkerk

Godschaamte

Tom van den Beld geeft een inleiding over het boek Godschaamte van Stephan Sanders en gaat er met de aanwezigen over in gesprek. Inschrijven t/m 2 mei. Deelname: € 3. Info en opgave: dezinnen.nl.

Vr. 6 mei 15.30-16.30 u. ■ Christus Triumfator-kerk

My heart is in the Highlands

Een muzikale reis door Engeland en Ierland, van volksliederen tot hedendaagse muziek. Kaarten € 12-€ 15. Reserveren: 070-3465727.

Za. 14 mei. 16-17.30 u. ■ Deutsche Evangelische Gemeinde

Muziek, kunst en geloof

Tijdens dit concert, geïnspireerd door schilderijen van Jaap Min, worden muziek, beelden, de kunst en geloof met elkaar verbonden. Kaarten € 10. Reserveren: reserveren@simonrosier.com.

Zo. 15 mei. 16.30-17.30 u. ■ Bosbeskapel

Zinnelijke Monochromen

Voor de expositie 'Zinnelijke Monochromen' putte Rik van Hazendonk uit twee recente series monochrome schilderijen.

T/m wo. 18 mei, wo., vr. en za. 13-17 u. ■ Galerie 44

Boekbespreking 'Genieten van het genoeg'

In het kader van de GroeneKerkenactie wordt een enkel hoofdstuk uit het boek 'Genieten van het genoeg' van Martine Vonk besproken. Aanmelden voor 10 mei: dr.wielzen@p4ev.nl, tel. 06 28 327 571.

Di. 17 mei 19.30 u. ■ H. Familiekerk

70 jaar Schevenings Mannenkoor

Het 70-jarig jubileum van het Christelijk Mannenkoor Scheveningen wordt gevierd met een feestelijk concert o.l.v. Michael Spaans. Kaarten via cmscheveningen.nl.

Do. 19 mei. 20 u. ■ Bethelkerk

Première

Uitvoering van nieuw werk van de jonge componist Thomas van Dun door Ensemble Klang en Geerten van de Wetering. Met projecties van visual artist Frouke ten Velden. Info en kaartverkoop: podium21.nl

Vr. 20 mei, 19 u. ■ Kloosterkerk

'Europa, let op u saeck!'

Ad van Nieuwpoort gaat in gesprek met oud-politicus en diplomaat Jaap de Hoop Scheffer over de oorlog op ons continent.

Zo. 22 mei, 16 u. ■ Duinzichtkerk

Jubileum Residentiekoor

Het Residentiekoor – niet te verwarren met het Residentie Bachkoor – bestaat 85 jaar en geeft een feestelijk jubileumconcert. Info en kaarten: residentiekoor.nl

Zo. 29 mei. 15 u. ■ Kloosterkerk

Zomerexpo 'Silentium'

Het werk van Jan Pieter Gootjes heeft meerdere verwonderende lagen. Deze zomer toont hij een aantal van zijn aansprekende kunstwerken, waaronder het werk 'Known, ten diepste gekend zijn', in witte steen.

Di. 31 mei t/m za. 17 sept. 12-16 u. ■ Kloosterkerk

advertenties

Ichthusboekhandel Den Haag

Voor al uw Bijbels, Christelijke boeken en geschenken

Korte Poten 42
2511 EF Den Haag
070 3800576
www.ichthusboekhandel.nl

pcob
Gemeenschappelijk actief

De Protestants Christelijke Ouderen Bond is er voor én door 50-plussers!

Zoals:

- Advisering voor Ouderen
- Hulp bij belastinginvullen
- Bijeenkomsten voor ontmoeting, ontspanning en educatie
- Actieve belangenbehartiging

Info 070-3822782 of pcob-den-haag@kpnmail.nl

COLOFON

KERK IN DEN HAAG MAANDBLAD
WWW.KERKINDENHAAG.NL WEBSITE

Mei/juni 2022, jaargang 25, nr. 246

Uitgave van de Protestantse Kerk Den Haag, de Evangelisch-Lutherse Gemeente Den Haag, de Gereformeerde Kerk van 's-Gravenhage Oost en de Rooms-Katholieke parochies Maria Sterre der Zee en De Vier Evangelisten.

Contact: redactie@kerkinderhaag.nl
Tel. 06 24 69 66 64 (Anne-Helene Borgts)
hoofdredactie@kerkinderhaag.nl
Tel. 06 4626 69 64 (Greet Kappers)
Parkstraat 32, 2514 JK Den Haag

Redactie: Greet Kappers (hoofdredacteur), Irna van der Wekke (tekstredactie), Anne-Helene Borgts (eindredacteur), Henk Baars, Henriëtte Boerma, Rob van Essen, Hans Hemmes, Shari van den Hout, Rienk Lanoo, Tom Mikkers, Jolly van der Velden, Jan van der Wolf.

Vormgeving: Frank van Leeuwen
Webredacteur: Ronald van Bochhove

Druk: Opmeer Drukkerij bv
Website: ISI Media, isimedia.nl

Advertenties:
kerkinderhaag.nl/adverteren
adverteren@kerkinderhaag.nl
06 24 69 66 64 (Anne-Helene Borgts)

Los postabonnement:
€ 25,- per kalenderjaar (10 nummers).
Opgave: info@kerkinderhaag.nl
Giften: IBAN NL35 INGB 0007 7749 10

Disclaimer:
Kerk in Den Haag heeft getracht alle rechthebbenden te achterhalen. Indien iemand desondanks meent rechten te kunnen doen gelden, dan kan hij of zij contact opnemen met de eindredacteur.

Heiligverklaring Titus Brandsma

Paus Franciscus zal op 15 mei pater karmeliet en priester-journalist Titus Brandsma (1881-1942) heilig verklaren. De Nederlandse bisschoppen en de Orde van de Karmelieten hebben eind maart een informatief en lezenswaardig blad over deze 'heilige van de Lage Landen' uitgegeven. Al lezend wordt duidelijk hoe betekenisvol Brandsma voor ons en de wereld van vandaag is.

In een lezing over 'Godsbegrip' in 1932 zei Brandsma: 'Wij moeten God vooral zien als de diepste Grond van ons eigen wezen en hem aanbidden niet alleen in ons eigen wezen, maar evenzeer in alles dat bestaat, ten eerste in al onze naasten, maar evenzeer in de natuur, in het heelal, want Hij is alom tegenwoordig.'

Brandsma heeft voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog journalisten

van katholieke bladen geadviseerd om geen leugens en propaganda te verspreiden en om onderdrukking en vervolging niet goed te praten. In het concentratiekamp Dachau – waar Brandsma in 1942 omkwam – was hij een steun voor veel medegevangenen. Hoe zou deze mysticus van toen tegen de verschrikkelijke oorlogen van deze tijd aankijken?

Aan de vooravond van de heiligverklaring staat op 10 mei in Rome een symposium gepland over Titus

Brandsma als de eerste 20^e-eeuwse journalist die heilig wordt verklaard. Er gaan stemmen op om paus Franciscus te vragen om Titus Brandsma tot patroonheilige van de journalistiek uit te roepen. Internationale Vaticaanjournalisten ondersteunen deze oproep. Het blad *Titus Brandsma, heilige van de Lage Landen* is verkrijgbaar bij bisdommenbosch.nl.

GREET KAPPERS

IN - DRUK

ZO AARDS IS HEMELVAART – DE DROOM DIE HET HOUDT

Hemelvaart, dat is Jezus op de troon! 'Het belangrijkste en meest ondergewaardeerde feest van de kerk', zei een vriend lekker provocerend. Geen volle kerken tijdens deze 'kroon' op de christelijke feesten, maar dauwtrappen of naar de Keukenhof. Maar, hoe paradoxaal ook, misschien kan het decor van oorlog en vluchtelingen ons helpen zicht te krijgen op wat 'Jezus regeert' betekent.

In het Bijbelboek Daniël staat het visioen van een mensenzoon die alle macht krijgt toevertrouwd. Dat werd en wordt vaak gelezen als een voorspelling over Jezus. Maar dat gaat echt te snel! Het boek Daniël werd geschreven toen Israël bezet werd en beestachtig onderdrukt. Vandaar alle 'beesten' waarover je leest, zoals ook in het boek Openbaring. Er is ook een beest met 'een mond vol grootspraak': de propagandamachine van Poetin, zouden we nu zeggen. Kleine mensen worden vermalen en nepnieuws regeert. Maar dan 'ziet' de visionair dat er tronen worden neergezet en boeken geopend. Er zal recht geschieden! De profetische traditie van Israël laat zich niet muilkorven. Die houdt het verlangen naar vrede en gerechtigheid levend. Daniël 'ziet' dat de geweldsspiraal wordt doorbroken en de leugen ontmaskerd. Maar dat is nog niet alles. Waar wij 'macht' vaak alleen negatief duiden, kent de Bijbel ook macht ten goede. Iemand als wij, een mensenzoon, krijgt een plaats op de troon. Die mensenzoon staat voor het volk Israël, dat vertrapt en gemarginaliseerde zootje in de ogen van de bezetter. Dat volkje is de woorden van

vrede en recht toevertrouwd. Vanuit het verwoeste Jeruzalem zal straks het visioen van vrede de wereldwijd uitgaan. Zwaarden omgesmeed

tot ploegscharen en volken die in Jeruzalem komen leren wat vrede is. Macht in dienst van wereldwijde shalom.

Het Nieuwe Testament heeft in die 'mensenzoon' het optreden van Jezus herkend. Onder Romeinse overheersing gemarteld en gekruisigd, uit de weg geruimd. Machteloos? Hij verteenwoordigt het volk dat door de doodswateren heen op God blijft vertrouwen. Zijn macht is dat zijn liefde niet kapot kan. In zijn bestaan wordt zichtbaar dat storm en sneeuw wel de bloemen kunnen vernietigen, maar niet hun zaad! Hemelvaart zegt: Jezus is Koning, de liefde triomfeert. Maar hemelvaart zegt tegelijk: God bekrachtigt zwakke mensen met zijn kracht. Ze kunnen leven in liefde die blijft. Terwijl Jezus afscheid neemt bij zijn hemelvaart, zegt Hij! Abel Herzberg vertelt in *Brieven aan mijn kleinzoon* dat zijn stervende grootvader hem zeggende. 'Zijn zegenende handen voelde ik mijn verdere leven op mij', zo schrijft hij. 'Het is die zegen geweest die mij door de kampen heen gedragen heeft.' Zo zegent ook Jezus en is hij ons voortaan meer nabij dan ooit.

We moeten ons bij hemelvaart wachten voor speculaties over de 'plaats' waar Jezus is en hoe Hij daar kwam. Iemand heeft gezegd dat de reis naar het eigen innerlijk verder is dan de reis naar de maan. Afstanden zijn in het werkelijke leven heel relatief. Hemelvaart wil zeggen dat de mens(en) Jezus zijn bestemming heeft bereikt. Hij vindt met zijn liefde en zijn Geest de weg naar het mensenhart. Zo legt de Eeuwige de droom van vrede op aarde in handen van de mensenkinderen.

ROB VAN ESSEN

Troubadour Martijn Breeman

Vrijheid

We vieren de vrijheid de vijfde van mei, de vrijheid na donkere tijden. De vreugde was groot, maar de wonde was diep, men zag de gevolgen en iedereen riep: 'Voor eens en voor altijd is dit nu voorbij, we moeten herhaling vermijden.' De rust in ons land duurt gelukkig een poos, maar vrijheid is breekbaar en vrede is broos.

In Polen wordt rechters de monden gesnoerd en Erdoğan teistert Turkije. Wit-Rusland heeft ook een tiran op de troon, maar Poetin in Rusland die spant wel de kroon: wie daar protesteert wordt vermoord of ontvoerd. En kijk nou eens naar Hongarije. Da's niet zo ver weg, zo besef je maar weer: de vrijheid is tenger en vrede is teer.

We vieren de vrijheid, maar iets verderop daar vecht men voor vrijheid en vrede. Ze werden zo graag van de Russen bevrijd, maar niemand van ons die zich mengt in de strijd. We staan aan de zijlijn en bulderen: 'Stop!', maar houden ons zwaard in de schede. Want welbeschouwd zijn we toch banger dan boos, want vrijheid is breekbaar en vrede is broos

Liefdadigheidshofjes in Den Haag Parels in de stad

Het is lente, een goede reden om eropuit te gaan. En waarom niet eens wat Haagse hofjes bekijken? Te midden van de drukte van de stad zijn het oases van rust, die hun oorsprong vonden in – soms christelijk geïnspireerde – liefdadigheid.

Achter een gewone deur in de drukke Parkstraat bevindt zich een haven van vredige verstillings. Na een lange gang betreden we de Rusthof, gesticht door Elisabeth Groen van Prinsterer-van der Hoop en haar echtgenoot, de politicus Guillaume Groen van Prinsterer. Tante Betsy, zoals zij nog steeds wordt genoemd, trok zich het lot aan van oude dienstboden die na een leven van werken vaak geen inkomen en onderkomen meer hadden. Zij stichtte in 1842 een liefdadigheidshofje met naaischool voor alleenstaande vrouwen boven de 55 jaar, behorend tot de Nederlandse Hervormde Kerk. De huisjes dienden 'zindelijk bewoond' te worden.

'De vrouwen kregen wekelijks vlees en brandstof'

De vrouwen woonden daar niet geheel gratis, maar betaalden een lage huur. Wekelijks ontvingen zij vlees en brandstof en met de christelijke feestdagen een extraatje zoals eieren en koek. In 1849 en in 1870 werden er huisjes bijgebouwd en in 1986 volgde een totale renovatie waarbij de woningen werden voorzien van een douche en wc. Er zijn nu zeventien huisjes, een loogerhuisje en een beheerderswoning met vergaderkamer voor de

bestuursleden van de Stichting Rusthof. Behalve de vredige rust, valt de mooi verzorgde tuin met oude perenbomen op. Bijzonder zijn de gevelstenen boven de deuren van de huisjes met verwijzingen naar Bijbelteksten zoals Matteüs 11,28: 'Komt tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven.' Wie tijdens een mooie lentewandeling besluit om even een kijkje te nemen in de Rusthof, doet er goed aan die rust te respecteren en terughoudendheid te betrachten. De bewoners, nog steeds alleenstaande dames vanaf 55 jaar, zijn begrijpelijk gesteld op hun privacy.

Dat geldt ook voor de bewoners van Het Hofje van Nieuwkoop, dat

is gebouwd tussen 1658-1662 en grootscheeps gerestaureerd tussen 1970 en 1983. Het is een indrukwekkend monument met een fraai gedecoreerd poortgebouw aan de kant van de Prinsegracht. Het telt momenteel maar liefst 62 huisjes waarvan er 55 zijn bestemd voor bewoning door één persoon en zeven voor tweepersoonshuishoudens.

Prestigieuze architect

De stichter was de kinderloze Johan de Bruijn van Buijtenwech, Heer van Nieuwkoop, die herhaaldelijk zijn testament had veranderd. Hij besloot dat na zijn dood 'soo veel als doenlijk' woninkjes gebouwd moesten worden voor 'arme en behoeftige weduwen of te vrouwspersonen' op het terrein waar hij al een tuinpaviljoen had laten neerzetten. De prestigieuze architect Pieter Post werd aangeroepen en zijn meesterhand is te

herkennen in de strakke lijnen, het evenwicht en de harmonieuze maatvoering van dit wellicht mooiste en grootste hofje van het land. De bouw kostte meer dan 100.000 gulden, een uitzinnig bedrag voor die tijd. Vandaar dat aan de bewoners ook huur gevraagd moest worden. Van 1861 tot 1887 deed het regentenhuis, het vroegere tuinpaviljoen, dienst als clubhuis voor de kunstenaarsvereniging Pulchri Studio. Men hield er exposities, tekensessies en vergaderingen, maar vooral veel gezellige feesten. De leden hielden van een goed glas wijn en legden in de tuin een kegelbaan aan. Vandaag de dag heerst er echter weer een weldadige rust waarvan u kunt genieten op uw wandeling over het middenpad dat dwars door de fraai aangelegde tuin voert.

MONIQUE VARMA,
KUNSTHISTORICA

Het hofje van Nieuwkoop

Wereldliefde

Volgens de Duitse filosofe Hannah Arendt heeft de mens de wereld nodig om een waardig bestaan te kunnen leiden. Een ruimte die we met elkaar delen en waarin wij betekenisvolle relaties met anderen kunnen aangaan. De (neo)liberale maatschappij, met haar nadruk op consumptie en de jacht op persoonlijk geluk, schiet in de ogen van Arendt tekort in het dragen van verantwoordelijkheid en in wereldliefde, *amor mundi*. Welke invulling kunnen wij daar nu aan geven? Gespreksleiding: politiek filosoof en cultuurdenker Ivana Ivkovic.

MA. 30 MEI 19.30-21.15 U. CHRISTUS TRIUMFATORKERK, JULIANA VAN STOLBERGLAAN 154. INSCHRIJVEN T/M 25 MEI. TOEGANG: € 8,-. INFO EN OPGAVE: DEZINNEN.NL.

Menselijke maat in woord en daad

Stek – voor stad en kerk – zet met een fototentoonstelling twaalf van haar 750 vrijwilligers in de schijnwerpers. Zij zijn geportretteerd door de Haagse fotograaf Rogier Chang. De bijbehorende verhalen geven een inkijkje in de grote diversiteit in achtergrond, leeftijd, motivatie en het soort activiteiten. In het werk versterken zij de ander, maar ook zichzelf en op die manier het sociale weefsel van onze stad.

T/M 15 MEI. DO. T/M ZO. VAN 13-17 U. KORTE VIJVERBERG 2. INFO: STEKDENHAAG.NL.

De tweeling Charmain en Danique, vrijwilligers bij het voedselbankuitgiftepunt in de Lukaskerk.

Dat oude boek

Je staat in het museum voor een schilderij, leest dat het een Bijbels verhaal is, maar je hebt geen idee. Je bent cultureel geïnteresseerd of misschien zit je in een spirituele zoektocht. Je zou dat oude boek best eens willen lezen, maar waar begin je? Dan is deze Bijbelklas misschien iets voor jou. Geen bekeringsdrang maar een open gesprek over de betekenis van de teksten in de Bijbel.

DO. 12 MEI, 16 EN 30 JUNI. 20-21.30 U. LUTHERSE KERK, LUTHERSE BURG WAL 7-9. RESERVEREN PER AVOND OF VOOR DE HELE SERIE: € 6,50/€ 4,50 (STUDENT) OF € 22/€ 15. TICKETS VIA LUXDENHAAG.NL. INFO: RIK ZWALUA, RIK@LUXDENHAAG.NL, 06 29205073.

Den Haag herdenkt

In de Grote Kerk – huis voor de stad – wordt op 4 mei een bijeenkomst georganiseerd om stil te staan bij alle slachtoffers die in de Tweede Wereldoorlog zijn gevallen. Deelnemers kunnen meedoen aan een herdenkingsdialoog en een herdenkingsbijeenkomst. Tijdens de bijeenkomst wisselen muziek, Haagse oorlogsverhalen, gedichten en reflecties elkaar af.

WO. 4 MEI. 15.30-20.30 U. GROTE KERK, ROND DE GROTE KERK 12. INFO: W.VERKUYL@XS4ALL.NL OF WENDY@DIALOOGINDENHAAG.NL. AANMELDEN VIA HUISVOORDESTAD-DENHAAG.NL.

